

2024/2994

4.12.2024

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/2994

z dnia 27 listopada 2024 r.

zmieniająca dyrektywy 2009/65/WE, 2013/36/UE i (UE) 2019/2034 w odniesieniu do sposobu traktowania ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych i ryzyka kontrahenta w przypadku rozliczanych centralnie transakcji na instrumentach pochodnych

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 53 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Banku Centralnego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Aby zapewnić spójność z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 ⁽³⁾ i prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, konieczne jest ustanowienie w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE ⁽⁴⁾ jednolitego zbioru przepisów mających na celu ograniczenie ryzyka kontrahenta w transakcjach na instrumentach pochodnych przeprowadzanych przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), w przypadku gdy transakcje te są rozliczane przez kontrahenta centralnego (CCP), który posiada zezwolenie lub został uznany na podstawie tego rozporządzenia. W przepisach dyrektywy 2009/65/WE przewidziano limity regulacyjne związane z ryzykiem kontrahenta wyłącznie wobec transakcji na pozagiełdowych instrumentach pochodnych, niezależnie od tego, czy takie instrumenty pochodne rozliczono centralnie. Ponieważ uzgodnienia dotyczące rozliczania centralnego ograniczają ryzyko kontrahenta, które jest nieodłącznie związane z kontraktami na instrumenty pochodne, przy określaniu mających zastosowanie limitów ryzyka kontrahenta należy wziąć pod uwagę, czy instrument pochodny został rozliczony centralnie przez CCP, który posiada zezwolenie lub został uznany zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 648/2012, oraz zapewnić równe szanse w zakresie giełdowych instrumentów pochodnych względem instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym. W celach regulacyjnych i harmonizacyjnych niezbędne jest również usunięcie limitów ryzyka kontrahenta wyłącznie wówczas, gdy kontrahenci korzystają z usług CCP, którzy otrzymali zezwolenie na świadczenie usług rozliczeniowych na rzecz członków rozliczających i ich klientów lub zostali uznani zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 648/2012.
- (2) Aby przyczynić się do osiągnięcia celów unii rynków kapitałowych, w kontekście efektywnego korzystania z usług CCP konieczne jest wyeliminowanie określonych przeszkód w stosowaniu rozliczania centralnego występujących w dyrektywie 2009/65/WE oraz zawarcie wyjaśnień w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE ⁽⁵⁾ i (UE) 2019/2034 ⁽⁶⁾. Nadmierne uzależnienie unijnego systemu finansowego od mających znaczenie systemowe CCP z państw trzecich (CCP Tier II) może budzić obawy dotyczące stabilności finansowej, które należy odpowiednio uwzględnić. Aby zatem zapewnić stabilność finansową w Unii i odpowiednio ograniczyć ewentualne ryzyko wystąpienia efektu domina w unijnym systemie finansowym, należy wprowadzić odpowiednie środki sprzyjające identyfikacji ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec CCP, zarządzaniu takim ryzykiem i jego monitorowaniu. W tym kontekście należy zmienić dyrektywę 2013/36/UE i dyrektywę (UE) 2019/2034, aby zachęcić instytucje i firmy inwestycyjne do podjęcia niezbędnych działań w celu dostosowania modeli biznesowych

⁽¹⁾ Dz.U. C 204 z 12.6.2023, s. 3.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 24 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 19 listopada 2024 r.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. L 302 z 17.11.2009, s. 32).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 338).

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2034 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie nadzoru ostrożnościowego nad firmami inwestycyjnymi oraz zmieniająca dyrektywy 2002/87/WE, 2009/65/WE, 2011/61/UE, 2013/36/UE, 2014/59/UE i 2014/65/UE (Dz.U. L 314 z 5.12.2019, s. 64).

w sposób zapewniający zgodność z nowymi wymogami dotyczącymi rozliczania wprowadzonymi w drodze zmian w rozporządzeniu (UE) nr 648/2012 zawartych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2987⁽⁷⁾ oraz do ogólnego udoskonalenia praktyk zarządzania ryzykiem, mając również na uwadze charakter, zakres i złożoność prowadzonej przez nie działalności na rynku. Chociaż właściwe organy mają już kompleksowy zestaw środków i uprawnień nadzorczych do zaradzenia niedociągnięciom w praktykach zarządzania ryzykiem stosowanych przez instytucje i firmy inwestycyjne, w tym wymóg posiadania dodatkowych funduszy własnych w związku z ryzykiem, które nie jest uwzględnione lub nie jest należycie uwzględnione w obowiązujących wymogach kapitałowych, należy zwiększyć ten zestaw środków i uprawnień nadzorczych o dodatkowe, bardziej szczegółowe narzędzia i uprawnienia w ramach filaru 2 w kontekście nadzoru nadmiernego ryzyka koncentracji wynikającego z ekspozycji wobec CCP.

- (3) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy – a mianowicie zapewnienie, aby instytucje kredytowe, firmy inwestycyjne i stosowne właściwe dla nich organy odpowiednio monitorowały i ograniczały ryzyko koncentracji z tytułu ekspozycji wobec CCP Tier II, którzy oferują usługi o istotnym znaczeniu systemowym, oraz wyeliminowanie limitów ryzyka kontrahenta w przypadku transakcji na instrumentach pochodnych rozliczanych centralnie przez CCP, który posiada zezwolenie lub został uznany zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 648/2012 – nie mogą zostać osiągnięte w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na zakres i skutki działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,
- (4) Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywy 2009/65/WE i 2013/36/UE oraz dyrektywę (UE) 2019/2034,

PRZYMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Zmiany w dyrektywie 2009/65/WE

W dyrektywie 2009/65/WE wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 ust. 1 dodaje się literę w brzmieniu:

„v) »kontrahent centralny« lub »CCP« oznacza CCP zdefiniowanego w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 (*).

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 1).”;

- 2) w art. 52 wprowadza się następujące zmiany:

- a) w ust. 1 akapit drugi formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„Narażenie UCITS na ryzyko kontrahenta w transakcji na instrumentach pochodnych, która nie jest rozliczana centralnie przez CCP posiadającego zezwolenie udzielone zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) nr 648/2012 lub uznanego zgodnie z art. 25 tego rozporządzenia, nie przekracza ani.”;

- b) w ust. 2 wprowadza się następujące zmiany:

- (i) akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

(7) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2987 z dnia 27 listopada 2024 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 648/2012, (UE) nr 575/2013 i (UE) 2017/1131 w zakresie środków mających na celu ograniczenie nadmiernych ekspozycji wobec kontrahentów centralnych z państw trzecich oraz zwiększenie efektywności unijnych rynków usług rozliczeniowych (Dz. U. L, 2024/2987, 4.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2987/oj>).

„Państwa członkowskie mogą podwyższyć 5 % limit ustanowiony w ust. 1 akapit pierwszy do maksymalnie 10 %. W takim przypadku całkowita wartość posiadanych przez UCITS zbywalnych papierów wartościowych oraz instrumentów rynku pieniężnego emitentów, z których u każdego inwestuje więcej niż 5 % swoich aktywów, nie przekracza jednak 40 % wartości aktywów UCITS. Tego ograniczenia nie stosuje się do lokat ani transakcji na instrumentach pochodnych dokonywanych z instytucjami finansowymi podlegającymi nadzorowi ostrożnościowemu.”;

(ii) akapit drugi lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) narażenia na ryzyko wynikającego z transakcji na instrumentach pochodnych realizowanych z tym podmiotem, które nie są rozliczane centralnie przez CCP posiadającego zezwolenie udzielone zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) nr 648/2012 lub uznanego zgodnie z art. 25 tego rozporządzenia”.

Artykuł 2

Zmiany w dyrektywie 2013/36/UE

W dyrektywie 2013/36/UE wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 74 ust. 1 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) skuteczne procedury służące identyfikacji ryzyka, na które instytucje są lub mogą być narażone, w tym ryzyka ESG w krótkim, średnim i długim terminie, a także ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, zarządzaniu tym ryzykiem, jego monitorowaniu i zgłaszaniu, uwzględniając warunki określone w art. 7a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 (*);

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 1).”;

2) w art. 76 ust. 2 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Państwa członkowskie zapewniają, by organ zarządzający opracował szczegółowe plany i wymierne cele, zgodnie z wymogami określonymi w art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012, w zakresie monitorowania ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, którzy oferują usługi o istotnym znaczeniu systemowym dla Unii lub co najmniej jednego jej państwa członkowskiego, oraz przeciwdziałania takiemu ryzyku.”;

3) w art. 81 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Właściwe organy oceniają i monitorują zmiany w praktykach instytucji z zakresu zarządzania ryzykiem koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, w tym planów opracowanych zgodnie z art. 76 ust. 2 akapit piąty niniejszej dyrektywy, oraz postępy w dostosowaniu ich modeli biznesowych do wymogów określonych w art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012.”;

4) w art. 100 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„5. EUNB, we współpracy z ESMA, opracowuje wytyczne zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 mające określić spójną metodykę włączania ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych do nadzorczego testu warunków skrajnych.

EUNB wydaje wytyczne, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, do dnia 25 czerwca 2026 r.”;

5) w art. 104 ust. 1 dodaje się literę w brzmieniu:

„o) wymagania od instytucji, jeżeli właściwy organ uznaje, że ryzyko koncentracji wynikające z ekspozycji wobec kontrahenta centralnego jest nadmierne, zmniejszenia ekspozycji wobec tego kontrahenta centralnego lub dostosowania ekspozycji na ich rachunkach rozliczeniowych zgodnie z art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012.”;

Artykuł 3

Zmiany w dyrektywie (UE) 2019/2034

W dyrektywie (UE) 2019/2034 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1, dodaje się punkty w brzmieniu:

- „34) »kontrahent centralny« lub (»CCP«) oznacza CCP zdefiniowanego w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 (*);
- 35) »kwalifikujący się kontrahent centralny« lub (»QCCP«) oznacza kwalifikującego się kontrahenta centralnego lub QCCP zdefiniowanego w art. 4 ust. 1, pkt 88 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 1).”;

2) art. 26 ust. 1 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) skuteczne procedury służące identyfikacji ryzyka, na które firmy inwestycyjne są lub mogłyby być narażone, lub ryzyka, które stwarzają lub mogłyby stwarzać dla innych, w tym ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, zarządzaniu tym ryzykiem, jego monitorowaniu i zgłaszaniu, z uwzględnieniem warunków określonych w art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012;”;

3) w art. 29 ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) dodaje się następującą literę:

„e) istotnych źródeł i skutków ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych oraz wszelkich istotnych skutków dla funduszy własnych.”;

b) po akapicie piątym dodaje się akapit w brzmieniu:

„Do celów akapitu pierwszego lit. e) państwa członkowskie zapewniają, by organ zarządzający opracował szczegółowe plany i wymierne cele, zgodnie z wymogami określonymi w art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012, w zakresie monitorowania ryzyka koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, którzy oferują usługi o istotnym znaczeniu systemowym dla Unii lub co najmniej jednego jej państwa członkowskiego, oraz przeciwdziałania takiemu ryzyku.”;

4) w art. 36 ust. 1 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Do celów akapitu pierwszego lit. a) właściwe organy oceniają i monitorują zmiany w praktykach firm inwestycyjnych z zakresu zarządzania ryzykiem koncentracji z tytułu ekspozycji wobec kontrahentów centralnych, w tym planów opracowanych zgodnie z art. 29 ust. 1 niniejszej dyrektywy, oraz postępy w dostosowaniu ich modeli biznesowych do wymogów określonych w art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012.”;

5) w art. 39 ust. 2 wprowadza się następujące zmiany:

a) formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„Do celów art. 29 i 36, art. 37 ust. 3 i art. 38 niniejszej dyrektywy oraz do celów stosowania rozporządzenia (UE) 2019/2033 właściwe organy muszą dysponować co najmniej uprawnieniami do:”;

b) dodaje się następującą literę:

„n) wymagania od firm inwestycyjnych ograniczenia ekspozycji wobec kontrahenta centralnego lub wyrównania ekspozycji w ramach ich rachunków rozliczeniowych zgodnie z art. 7a rozporządzenia (UE) nr 648/2012, jeżeli właściwy organ uznaje, że ryzyko koncentracji z tytułu ekspozycji wobec tego kontrahenta centralnego jest nadmierne.”.

*Artykuł 4***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie do dnia 25 czerwca 2026 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 5***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 6***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 27 listopada 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodniczący

BÓKA J.